

י"ז באב תשע"ז, 9.7.2017

גיליון מס' 571

פרשת עקב

המתח שבין הקדושה לטומאה בחיינו.

מאת עמיחי אביעד, משואות יצחק

בפרשת ואתחנן אנו קוראים שה' לא נענה לבקשת משה להכנס לארץ. כל נסיונות משה נהדפו ע"י הקב"ה. משה מצטווה להכתיר את תלמידו יהושע למנהיג הבא. להכניסם ולהנהיגם בארץ הבחירה.

בפרשתנו ובפרשות אחרות אנו עדים למתח לא מובן ואבסורדי. למעבר חד מהתעלות בקדושה וברוחניות של הפרט והכלל. קבלת עול מלכות שמים, שמיעת עשרת הדיברות מהקב"ה, קבלת לוחות הברית מהשמים ע"י משה המנהיג (שהתכונן לזה 40 יום ולילה במחיצת הקב"ה), עד לנפילה רוחנית אמונית שבאה לידי ביטוי בחטא העגל, שנעשה במין כישוף ע"י אהרון הכהן הגדול. חטא שגורם לה' כעס גדול עד כדי החלטה להשמיד את עמו ולבנות ממשה רבנו עם חדש טוב יותר.

משה לא מסכים עם הקב"ה ומבקש למצוא דרך לתשובה וסליחה. הוא מבקש לבנות את הרוחניות והקדושה של העם מחדש. הוויכוח בין ה' למשה מתנהל תחילה בשמים. ה' אומר למשה "קום רד מִהָרַם--כִּי שָׁחַת עַמֶּךָ" (ט,ו"ב). ברדתו חזרה לעם כצווי ה', כשהוא נשלח לראות מה קורה במחנה, יודע כבר משה שה' הסכים איתו, שנענה לבקשתו ולתפילותיו שלא להשמיד העם. כאן גם מתגלה גדולתו האמתית של משה המנהיג ואבי העם. הוא הרי יודע שלא יכנס לארץ, ולכן יכול היה לקבל רצון הקב"ה להשמידם מתוך גישה שאומרת כביכול, אני לא אזכה להכנס לארץ, אז גם אתם לא. אבל משה לא מוותר, הוא יורד מן ההר כדי לראות בעיניו את אשר מתחולל במחנה, "סֵרוּ מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם--עֲשׂוּ לָהֶם, מִסִּכָּה" (ט,ו"ב).

בנקודה זו אנו תמהים איך העז משה לשבור הלוחות מהשמיים. "וְאֶתֶּפֶשׂ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאֶשְׁלַכְם מֵעַל שְׂתֵי יָדַי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם". (ט,ו"ז) האם משה שבר הלוחות בכוונת מכוון, או שנשמטו מידי מעוצמת הזעזוע והמעבר הבלתי מובן מקדושה עילאית לטומאת יצירת העגל ולעבודה זרה?

הפסוק מלמדנו שמה שבר הלוחות בכוונה, אחרי שירד וראה את המחזה הנורא במחנה. "אֵלֶּה אֲלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הֶעֱלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם". חז"ל ע"פ המדרש, מסבירים שמה מלמד זכות על העם בשוברו את הלוחות הברית. "מוטב תידון בפנויה ולא באשת איש" (שמות רבה מ"ו א) אשת איש שנטמאת תחת אישה-אין לה תקנה. לפנויה-יש תקנה. לכן משה שובר הלוחות ומשהה את המהלך של קבלת עשרת הדיברות ע"י העם שתחייב אותם מבחינה הלכתית. הם אמנם שמעו אותן מאת ה' ומאת משה בהר סיני, אך רק מרגע הורדת הלוחות לארץ מתחיל הציווי המעשי. משה מעכב זאת עד שיתפלל על העם ועל אהרן אחיו הכהן הגדול. עד שיעשו תשובה. עד שיטחן עגל העבודה זרה לאפר ויזרה בנהר. עד לאיבודו הטוטאלי, ללא כל זכר גשמי מהעגל.

כיצד ניתן להגיע מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ממעמד רוחני של קדושה נשגבה – מעמד הר סיני, לטומאת עבודה זרה בחטא העגל, בזמן סמוך כל כך?

נראה שרמת יראת השמים והדבקות בה' היא זו הנותנת הסבר מסוים לניגוד החרף בן התעלות בקדושה רוחנית, לטומאה ולעבירה כל כך קשה ומהותית. כלומר, כח ההתעלות בקדושה וכח הירידה בטומאה הוא אותו כח חזק המובנה באדם. זהו אותו הכח שיכול לעשות את המעבר המורכב הזה.

ככל שתהיה נטועה בנו יותר יראת שמים, אהבת התורה ודבקות באל. ככל שהאישיות שלנו וכוחנו האמוני יהיו ברמה גבוהה יותר, כזו שלא ניפול בזכותה חלילה למצבי קיצון מסובכים, כך נזכה בע"ה להגשמת הפסוק האחרון בפרשה כפשוטו "לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם? תן? הנה אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה פאשר דבר לקם" (י,יא). ולואי שנזכה.

עמיחי אביעד חבר משואות יצחק, נשוי לרבקה, אב להמישה וסב לנכדים. עובד בצרכניית המשק ומכהן כיו"ר העמותה "להנחלת מורשת ביריה".

דף פרשת שבוע על הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il